

Styrgruppsmöte 8 juni 2022, minnesanteckningar

Deltagare: Anna Thore, ordförande, Anders Johansson, KSO och Malin Engdahl, Miljöchef Mönsterås, Henrik Nilsson Bokor, KSO Torsås, Per-Olov Johansson, KF och Staffan Åsen, Miljöchef Mörbylånga, Kjell-Åke Larsson, KF och Gun Lindberg, Hållbarhets-strateg Västervik, Ulrika Zetterberg, Utvecklingschef Oskarshamn, Stig Bertilsson, Regionfullmäktige, Caroline Littlefield Karlsson, koordinatör LNU Kunskapsmiljö vatten, Ingrid Palmblad Orlander, chef vattenenheten och Nils Hedberg, NAP*-samordnare Länsstyrelsen, Renate Foks och Susanna Minnhagen, samordnare vattenråd resp. Kalmarsundskommissionen

Information om nationella planen för omprövning av vattenkraft – Nils Hedberg, Länsstyrelsen

Nationella planen för omprövning av vattenkraft, "NAPen", tillkom för att uppfylla EUs vattendirektivs krav på god morfologisk status i våra vattendrag. Vattenkraften har tidigare inte haft så mycket krav och har inte behövt göra miljöanpassningar. Det finns 453 st dammar i Kalmar län som utgör vandringshinder, varav 73 är vattenkraftverk anslutna till NAP. Funktionerna i vattendraget har ändrats – fiskvandring hindras, svämplan torkar ut, musslor, fåglar insekter, mossor mm drabbas. Miljontals dammar i hela världen hindrar naturliga flöden. Det är ett globalt problem som krockar med klimat- och energimål.

Så nu ska befintliga kraftverk och dammar tillståndsprövas och anpassas efter dagens miljökrav. Det har lett till en polariserad nationell debatt, driven av vattenkraftsägare, LRF och centern som tycker att myndighetssverige ska tolka sitt uppdrag på annat sätt. Beräkningen är att miljöanpassning i hela Sverige kommer ge en produktionsförlust på 15%. Vattenkraftens miljöfond ska finansiera 85% av åtgärderna, samt produktionsförlusten. I Kalmar län kommer bara 0,1 % energi från vattenkraft. Kärnkraft, kraftvärme och vindkraft dominerar. Trots det har vi lika många vattenkraftverk som Norrland, ca 75 stycken. Statistik finns på hur (in)effektiva de är. I Alsterån finns 25-26 kraftverk, i Emån 14 och om tre år ska de ha lämnat in ansökan om tillstånd för fortsatt verksamhet. Vattenkraftsägaren kommer behöva ansöka om samråd själv, men underlag till samråd ska Lst ta fram. Föreningen för småskalig vattenkraft är aktiva i debatten. Det kostar 1-7 miljoner att bygga omlöp och 15% ska betalas av verksamhetsutövaren. NAPen är inte anpassad efter småskalig vattenkraft. Länsstyrelsen försöker hitta lösningar där vattenkraften kan vara kvar, men med anpassningar så fisken ändå kan vandra.

Diskussion: PO - De första ansökningarna om prövning är igång och har plockats upp som politisk fråga. Anders - Riksdagspartierna håller inte med om myndigheternas tolkning av EU-lagen. Undantaget för KVM (att kraftigt modifierade vatten kan få mindre stränga krav att leva upp till än "god status") är inget som har nyttjats hittills? Vad kostar det? Hur många kommer få lägga ner? Nils - I Skåne valde många verksamhetsutövare att lägga ner istället för att miljöanpassa. Länsstyrelsen i Kalmar kan ej ändra planen, men prioritera och förtydliga. Ingrid - Konkreta exempel kommer nu, med processer som går mer eller mindre bra. Vi i Kalmar ligger sent, kan se hur det går på andra håll. Gun - Västervik plus Vimmerby kommun tog initiativ till att ompröva reglering av sjön Yxern i Bottorpsströmmen. Vi bjuder in alla i Kalmarsundskommissionen att titta på det exemplet. Ingrid - Även Länsstyrelsen bjuder in KSK för att se på exempel. Vi vill vara informatörer och kommer gärna ut och pratar med kraftverksföreningar. Det är svårt att kommunicera fikonspråk som "miljökvalitetsnormer". Folk vill ha kvar sin badsjö! Anders - Vandringsvägar som byggts i Emån är goda exempel. Där har man rivit ut kvarndammar frivilligt.

Diskussion: **Kustmiljöturné 2022** - Susanna

I KSKs uppdrag ingår att varje år arrangera en "turné" som ska öka kunskapen och intresset för vattenfrågor. 2022 är dock valår och kommunerna vill fokusera på sitt. Förslaget är att ej ha något gemensamt arrangemang, utan lokala publikfriande jippon med Östersjöfrågor, aktiviteter och politisk debatt dit media kan bjudas in. Internationella Baltic Sea Day **25 aug**, alternativt sveriges Naturums Östersjödag **3 sept** kan kommunerna eller vattenråden tex arrangera dopp för Östersjön, Östersjö-meny, snorkelsafari, fototävling eller uppvisning av lokala miljöprojekt enligt framtagna koncept. Sekretariatet kallar till planeringsmöte 21 juni, kan hjälpa till med annonsering och viss finansiering (5000 kr/kommun).

Information: **På gång i vattenråden** – *Renate Foks, vattenrådssamordnare*

KSK fortsätter erbjuda plats för länets vattenråds hemsidor, vattenrad.se. Hagby-Halltorp, Ljungbyåns och Norra Möre vattenråd har en gemensam hemsida www.vattensamling.se där information om evenemang, rapporter och informationsfilmer läggs ut. Bland annat [vassa råd](http://vassa.råd) för skötsel av stränder och vikar. Emåförbundet har tagit fram informationsfilmer om återställning av vattendrag, elfiske, hur man anlägger våtmark mfl.

Ölands vatterråd driver våtmarksprojekt tillsammans med Sportfiskarna för att gynna kustnära fiskar. Exkursioner och höstbål 27 aug planeras i Kalmar, Torsås och på Öland.

Marströmmens samt Virån- och Oskarshamnsbygdens vattenråd driver jättemånga projekt, bland annat anläggande av två våtmarker och en vandrings-slinga norr om Fårbo, återställa Imbramåla göl på 23ha, utredningar av kopparföroreningar i Marströmmen och fiskvandring i Glabo/Saltvik.

Diskussion: **Statens budget för miljö och naturvård (utgiftsområde 20, 1:3 och 1:11):** Vad händer vid maktskifte? Kan vi försvara LOVA och LONA mfl. "vattenstöd" riktade till kommuner?

Kalmar län har mycket att förlora på att dessa stöd dras in. Vi ligger på 5:e plats i Sverige att nyttja pengarna. Stygruppen vill ha argument för att försvara dessa stöd i politiska diskussioner.

Gör dessa lokala åtgärder avsedd nytta? Har vi stöd i forskningsresultat? Hitta något bra mått? Ingrid: Länsstyrelsen samlar data om hur många våtmarker som anlagts, tex på Öland.

Susanna - KSK har kontrakterat Calluna för att med de nya miljödata som kommer snart, PLC7, jämföra hur fosfor- och kväveutsläppen ser ut nu jämfört med 2016.

Gun - Det finns många exempel på lokala win-win-argument. Västervik söker projekt "uppföljnings-LOVA" för ta fram en modeller – HUR ska vi följa upp, och när?

Kjell-Åke- Nya EU-stöd kommer 2023-2027 till bevattningsdammar samt andra riktade stöd till återvätning av skogs- och jordbruksmark. KSK bör bevaka detta.

Övriga frågor:

- Mönsterås har fått pengar för att fasa ut miljöfarliga båtbottnfärger, stödja båtklubbar och kartlägga TBT (förorening från förbjuden färg) i kommunen.
- Kompetensförsörjning är ett problem. Både Länsstyrelsen och Mönsterås kommun letar efter folk. Miljö- och hälsoskyddsprogrammet är inte populärt och miljökonsult-firmorna suger upp folk. Henrik Andersson märkte skillnad när studenterna läste på distans och inte längre bara bodde i Kalmar. Det bör återkopplas till universitetet – bra poäng. Hur hittar vi dessa studenter?